

Conclusie 1

Drie houdbaarheden (financieel, personeel, maatschappelijk) onder druk.

Conclusie 2

Doelmatigheid en (meer) personeel geen duurzame oplossingen.

Conclusie 3

Groei van zorg weloverwogen begrenzen door beter kiezen.

Pijler 1

Versterk het maatschappelijk draagvlak voor scherpere keuzes.

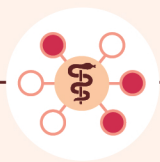
Pijler 2

Maak scherpere politieke keuzes voor houdbare zorg.

Pijler 3

Versterk het uitvoerend vermogen om beter te kiezen over de zorg.

Aanbeveling 1

Bereid de samenleving voor op schaarste in de zorg en de noodzaak tot keuzes.

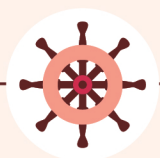
Aanbeveling 2

Ontwikkel een langetermijnvisie op de ouderenzorg, jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg.

Aanbeveling 3

Zorg ervoor dat de burger zijn stem kan laten horen, bijvoorbeeld via een burgerplatform.

Aanbeveling 4

Maak politieke keuzes vanuit de drie dimensies van houdbaarheid en gericht op de lange termijn - evalueer tijdig maar voorkom bestuurlijk ongeduld.

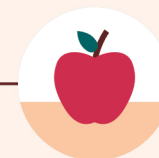
Aanbeveling 5

Versterk de grip van de politiek op de collectieve zorguitgaven door een begrotings-systeem als in andere publieke sectoren.

Aanbeveling 6

Accepteer niet dat kwaliteit en toegankelijkheid in kwetsbare delen van de zorg beneden de norm vallen. Schat vooraf effecten van nieuw beleid in.

Aanbeveling 7

Zet op een meer verplichtende manier en vanuit verschillende beleids-terreinen in op brede gezondheid en preventie.

Aanbeveling 8

Maak een brede politieke afweging over fiscale maatregelen, balans thuis-werk, en gerichte werving van zorgpersoneel uit het buitenland.

Aanbeveling 9

Verbreed het pakketbeheer: toets niet alleen geneesmiddelen op (kosten)effectiviteit maar ook andere vormen van zorg.

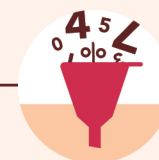
Aanbeveling 10

Baken in het pakketbeheer de rollen van zorginkopers, politiek en toezichthouder af.

Aanbeveling 11

Onderzoek de kosten-effectiviteit van bestaande zorg in alle sectoren en stop met vergoeden van niet-passende zorg.

Aanbeveling 12

Beleg de eindverantwoordelijkheid voor het systematisch ontwikkelen, bijeenbrengen en ontsluiten van uitkomstdata bij één organisatie.